

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden izben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Alkalmi nézetek; sajtótörvény; a központi esendbiztosító választvány észrevételei a sajtótörvény ellen, annak módosittatása iránti ígérlet; az országgyűlés évenkénti üléséről; az erd. országgy. összehívását kéri felirási javaslat; a hitelintézetéről, az ősiség eltörlése körüli részleges intézkedésekről, a vallásbeli különböző felekezetűek polg. egyenlőségéről, a független magy. felelős miniszterium alakításáról s a megszüntetett magán-javadalmak statusadossággá leendő változtatásáról szóló törvényjavaslat; az új miniszterek nevei s pozsonyi és zalai hírek. Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Halálóvás. Zala-Egerszeg. Megyénket nagy veszteség érte. A szeretett első alispán Kerkápolyi István martius 11én gutaütés következtében élni megszünt. A megye osztatlan bizalma 14 évig tartá a boldogultat tisztviselőnek első hivatalában; s épen most a napi események rohanva fejlődő korszakában, a nekünk annyira szükséges és erélyes férfit, a gondviselés munkás pályájáról örök nyugalomra szolgált. Erdemait jegyzőkönyvileg örökítjük. — Áldás és béke lengjen Kővágó-Órszón nyugvó hamvai felett!

Alkalmi nézetek. „Ádalt uram esőt, de nincs köszönet benne.“ Ezt szokta mondani a kopár hantok mivelésén kifáradt földmivelő, midőn száraz földjére esőért imádkozván, jégzápor által látja egész évi terményét pocsékká változottnak. —

Mi is kértük a népek sorsátintéző istentől a sajtótörvényt, polgári miatyánkunk második kérelmét tevő annak elnyerése. És a végzet szelleme majd arra, majd a törvényhozással megbízott honatyákra tekintvén, megsajnálta vagy megúnt bennünket, mert kérelmünket teljesíté, de nincs köszönet az áldásban.

Képzelték é ott polgári, vagy csak individualis szabadság, hol a gondolatok már szülemlesők percei előtt bilincsre ítéltetnek? Hisz épen ezen szolgálviszony volt az, melyért népünk mart. 15én s folytatólág oly lelkesedéssel, oly nemes elszánnással küzdött.

E forrongásban egy erőteljes ifju nép nyilatkozott, tudósítva a világot lételéről, mely eddig az eltemetett politika önzése miatt széltiben ignoráltatott. Mi azt véltük, hogy e tetterős és eredménydús nyilatkozat a felénk néző világ helyeslését vitta ki, s meglehet — hogy így van, mert ez által az európai néphatalom láncsorát mi is egy szemmel szaporított; azonban igen lájaldalmasan hat a tudat, hogy saját törvényhozásunk, melynek utóbbi teendőire majd föltétlen bizalmat szavaztunk, annyira gyermekes katonásdinak veszi az — eseményt, hogy a szellemélet korlátaiul úgy szolván dracoi szellemű törvényeket szab.

Vajjon hiszik é a tisztelt törvényhozó atyák, hogy a magyar író annyi küzelem és bajok közt azért és arra képezé magát, hogy végre a börtön falai közt, mint politikai rab őszüljön meg; vagy azért fárads nem kímélve napot nem éjet, elboritva folytonos munkától, hogy végre is munka által érdemelt jutalmát bíróságok fejében az országos pénztárba fizesse, s maga reggelire fütöljön, délebedre daloljon s vacsorára a csillagokat olvassa? — Nem! tisztelt urak, ezt a magyar író nem teszi, nem teheti s tennie nem szabad.

Elvünk, mely mellett 300 év óta küzdöttek őseink, s melyért mi a folyó század szellemében oly elszánnan s öntagadólag harcolánk — határozottan ellenmond minden monopoliumnak. Ezen elv országosan nyilatkozott a só, vám, dohány, bányák s egyéb tárgyak kezelésénél. És a gondolat, a lélek, mely a világ átalakító mozgalmakat támasztá, s vezérlé, mely az embert a világ második teremtőjévé teszi — a gyűlölt monopolium zsákmányává legyen?

Kérdjük: ki fogja a 10, és illetőleg 20 ezer pfrt biztosítékpénzt egy lap-engedélyért letehetni? Tőzsérek, uzorások, kereskedők stb., kik a lapszerkesztés s irodalmi érdekekhez úgy értenek, mint én a csillagvizsgáláshoz. De mivel a geschäft nyereségesnek fog tetszeni, belévnának, s elkövetkezik a második urbéri — itt már bér rendszer, mely az inkább megszorultakat, s mintegysorsuk által arra kárhözottakat önállástalan napszámosi állapotra fogja juttatni. — Hej pedig, ha a szellem, a gondolat, a meggyőződés külső szükségek által erőszakoltatik: az eredmény előbb utóbb meg szokta magát boszulni.

Egyébként nem minden író fogja magát e szolgai helyzetre szánni, hanem a helyett elvonul s olyan foglalkozáshoz, mihez kevésbé ért, hol tehát magán nem könnyit s hazájának sem használ, sőt — embereit vesztvén az irodalom — annak tetemes kárára van. —

Utólag még megjegyzem, mikép a törvényozók bevezető sora, hol az előleges vizsgálat örökre eltörlöttnek mondatik, látszólag ugyan áll, de lényegileg némi változta-

tással viszzaállítatik abban, hogy a nyomdatulajdonos minden — az ő nyomdájában megjelenendő nyomtatványért felelőssé tételvén, ez által azok előleges cenzoraikká tételnek a sajtó alá nyujtott önálló munkáknak. Nem hagyhatjuk itt észrevétel nélkül a törvényozók ama különös — s mondhatni eredeti sajátságát sem, miszerint annak viszzaható erő tulajdonítatik egész mart. 20aig. Ezen annál inkább megütközünk, mert a megyei elem küldöttei, a tisztelt táblabírói intelligencia alkotá azt, melynek pedig az actiókkal annyi század óta oly sok baja volt, hogy végre a kereset föltételét ugyanazon gyűlésre relegálta, s csak is ettől föltételezte érvényét. És a sajtóvétségeket mégis a vétség megtörténte után hozott törvény által is sujthatónak véli! — Ez nem vezet bennünket az ígérlet földre.

Ezen törvényozóknál jobb s a kívánatokat kielégítőbb az, melyet a helytartótanács improvizált s ennélfogva — minthogy e törvény ügyis csak ideiglenesnek mondatik, ám-bár ha egyszer megállapítatik, változtatása sokkal többé fog kerülni, mint mostani hozatala, — s minthogy törvényhozásunk anélkül is incompetentnek nyilatkozatá magát arra, — hogy az alkotványt minden részleteiben reorganizálja: célzzerűbb, s a kedélyeket megnyugtatóbbnak tartom, ha a sajtóvétségek iránt a helytartótanács provisorius intézkedése jelentetik ki érvényesnek addig, míg a nemzeti gyűlés nemzeti és nem nemesi törvényével fog eziránt intézkedni. K. P.

Sajtótörvény. Az előző vizsgálat eltörlöttvén örökre s a sajtószabadság viszzaállítatván, ennek biztosítékul ideiglenes rendeltetnek: 1. S. Gondolatit sajtó utján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti. — 2. S. Sajtóutoni közlés alatt értetik minden olyan közlés, mely vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyvnyomda s metszés által eszközöltetik, s melynek közzététele a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával már megkezdődött. —

I. Fejezet. Sajtóvétségekről. 3. S. Ki valamely bűn avagy vétség elkövetésére, egyenesnek és határozottnak mondható felhívást tesz sajtó utján, és a bűn, avagy vétség valósággal el is követetik, a felhívó, mint bűnrészes tekintetvén, a köztörvények sulya szerint büntetetik. — 4. S. Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenesnek és határozottnak mondható felhívást tesz sajtó utján, de annak nemlón semmikövetkevénye, mint bűnkisérítő tekintetvén, a köztörvények sulya szerint fog büntetettetni. — 5. S. Ki nyilvános köz- és vallásos erkölcsiségéből, s a tisztas erkölcséből esőföt üz, 1 évre terjedhető fogsággal, és 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 6. S. Ki a magyar szent korona alá helyzett terület tökéletes álladalmi egysége, ki a sanctio pragmaticánál fogva megállapított s az uralkodóház közösségében létező birodalmi kapcsolat ellen izgat, ki a különböző vallású és nyelvű népfajokat egymás ellen ingerli, ki az alkotvány erőszakos megváltoztatására s a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázít, s bűnök elkövetésére hí fel és buzdit, négy évig terjedhető, és 2000 forintig emelkedhető büntetéssel fog büntetettetni. — 7. S. Ki a felség személyének sérthetlensége, a kir. székbeli örökösnek megállapított rende ellen kikel, avagy a király magas személye ellen sértést követ el, hat évig terjedhető fogsággal, és 3000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 8. S. Ki az uralkodó ház tagjai ellen követ el sértést, négy évig terjedhető fogsággal és 2000 ftig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 9. S. Ki az országgyűlés felső, vagy alsó, vagy mindkét táblájai ellen követ el sértést, négy évig terjedhető fogsággal és 2000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 10. S. Ki törvény által alkotott valamely hatóságot vagy testületet nem megbírál, de meggyaláz, vagy megbecstelenít, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 11. S. Ki valamely köztisztviselőt vagy közmegbízotásban eljárót, hivatalos tetteire vonatkozólag nem megbírál, hanem meggyaláz, megbecstelenít, egy évig terjedhető fogsággal és 600 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. — 12. S. Ki magányszemélyt gyaláz, becsstelenít meg, hat hónapig terjedhető fogsággal, és 300 ltra emelkedhető pénzbírsággal büntetetik. Egyszersmind a panaszkozónak okozott porlekedési költségekben s a közzététel által reá nézve előidézett károkból is a panaszkozó részére el fogván marasztatni. — 13. S. Sajtóvétségért büntetetik a szerző; ha ez sem tudatnék, a nyomda vagy metszde tulajdonosa. Ha e rendsorban a büntetést vagy a pénzbüntetésre nézve végrehajtani nem lehetne, mindig a rendsorbéli következőn fog a büntetés végrehajtani, egy-

másért jótállónak tekintetvén. — 14. S. Ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek, és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hiv szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik. — 15. S. A fogság és pénzbüntetés, a körülmények szerint, külön is, együttvéve is alkalmaztathatik. Minden pénzbüntetések az országos pénztár javára fordíttatnak. — 16. S. Ki ugyanazon vétséget, melyért már egyszer büntetve volt, ismét elköveti, azon büntetésnek, melyre első ízben ítéltetett, felével sulyosabban büntetethetik.

II. fejezet. A bírói eljárásról. 17. S. A sajtóvétségek föltött nyilvánosan eskütszék ítélt, azon szabályok szerint, melyek az 1848iki országgyűlésen kerületi választványon kidolgozott munkában: „a bírói eljárásról“ foglaltatnak, mely javaslat, egyedül a sajtóvétségekre nézve, ideigl. törvény erejére emeltetik. Megjegyzetvén 39ik Sára: hogy eskütszék képeességre 200 forint évenkénti jövedelem kívánatik; a VIIIik fejezetre: hogy a főigazítószerk hatóságával, ideiglen, a hétszemél yes tábla ruháztatik fel. — 18. S. A jelen törvény 3. 4. 5. 6. 7. 8ik Sök eseteiben, az illető közzéadó hivatalos kívánatára történik a vizsgálat és közkereset alá vétel. — 19. S. A jelen törvény 9. és 10dik Sök eseteiben csak az illető testületek által hozott határozat folytában indíthatja meg a közzéadó a megtorló keresetet. — 20. S. Egyéb esetekben a kereset csak az illetőnek panaszára indíthatatik meg. — 21. S. Ugy a közzéadó, mint a panaszló fél, vádlevelében tartozik szabatosan és világosan kifejelelni azon izgatást, felhívást, sértést, meggyalázást, megbecstelenítést, melyet megtoroltni kíván, különben a bűnvizsgáló bíró által kívánatától egyszerűen elmozdítatik. — 22. S. A bűnvizsgáló bíró a vád feladása után a nyomtatványokat vagy metszvényeket, ha szükségesnek itéli, tüstint zár alá veheti, mely eljárásáról rendes jegyzőkönyvet készít. Ha a vád alól a bepanaszlott feloldoztatik, a lezároltat a vizsgáló bíró köteles, 200 frt. büntetés terhe alatt, azonnal kiadni. — 23. S. Midőn a kereset a közzéadó hivatalból indíttja meg, az, ugyanazon hatóság esküdt-bírósága által ítéltetik el, melynek keblében a vádolt lakik, vagy hol a mű megjelenvén, az aláirt példány beadása történt. Midőn pedig a kereset a panaszló fél folyamodására indíttatik meg, a mely hatóságban a panaszló fél lakik, az ügy abban is elíteltetethetik. — 24. S. A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása nem engedetik meg, kivéven, ha valaki, mint tisztviselő, vagy köz megbízott cselekedett, és a felhozott tények e körbeli eljárására vonatkoznak. Ez esetben, ha a tény bebizonyíttatik, a vádolt tette számítás alá nem jöhet, kivéven azon megbecstelenítést, mely annak folytában még történt, a nélkül, hogy magából a tettől szükségképen következett volna. — 25. S. A meggyalázott, megbecstelenített panaszló fél erkölcsi magaviselete mellett tanukat hallgattathat ki, de a vádolt, annak erkölcsisége ellen, tanuk kihallgatását nem követelheti. — 26. S. Az elmarasztó ítélet meghozatván, azon kívül, hogy ez az elmarasztott költségin közzététetik, egyszersmind a lefoglalt darabok elnyomása, vagy megsemmisítése, egyszer vagy részszerint, elrendeltetik. — 27. S. Ki az ekképen elmarasztó ítélet által sujtott elmémüvet sajtó utján újra közzé teszi, vagy árulja, a szerzője ellen hozathatott legnagyobb büntetéssel fog sujtatni. — 28. S. Minden olyan sajtóvétség, mely ellen hivatalbéli megtorlásnak van helye, hat hónap mulva; mely ellen pedig csak magán-kereset indítható, 2 év mulva idősül el. Az országgyűlés megsértésének esetében az idő, mely évi ülései közt esik, számításba nem jó. — 29. S. Minden sajtóvétség, mely 1848. martius 20ika után követtetik el, jelen törvény szerint fog elíteltetni.

III. fejezet. Az időszaki lapokról. 30. S. Ujság, vagy időszaki lap, melynek tartalma akár részben, akár egészen politikai tárgyak körül forog, és havonkint legalább kétszer jelenik meg, csak a következő föltételek teljesítése mellett adathatik ki: 1) Mely hatóságban a lap megjelenend, annak elnökéhez, t. i. alispánhoz, főkapitányhoz, grófhöz, polgármesterhez benyujtatik a nyilatkozat, melyben kiendő téve a tulajdonos, vagy felelős kiadó, vagy felelős szerkesztő neve, laka, és a nyomda, melyben a lap nyomtatni fog. 2) Ha a lap naponkint jelenik meg, biztosítékul 20,000 forint, ha ritkábban jelenik meg, 10,000 forint tételik le készpénzben, vagy fekvő birtokra árvai biztosítékkal betáblázott kötelezvényben, első esetben a tőke az illető hatóság felügyelése s jótállása alatt, 5% kamattal, a letevő részére jövedelmez. Az eddig megjelent lapok az első pontban foglalt föltételnek e törvény kihirdetése után tüstint, a második pontbelinek 2

hónap alatt tartoznak eleget tenni. **3.)** Sajtóvétségért elmarasztalás esetében a pénzbüntetés a tőkéből vonatik le; ha belőle ki nem telnek, azon kívül, hogy a szerző együttjótálonak tekintetik, a foglalás a felelős tulajdonos, kiadó vagy szerkesztő egyéb javaira is kiterjesztetik. Az eként támadt hiányt az elmarasztaló ítélet után 10 nap múlva ki kell pótolni, különben annak megtörténteig a lap nem fog megjelenni. **4.)** Melly időpontban a lap vagy füzet szétküldözteszik, annak egy példány, a bejegyzett felelős személy aláírásával, a helybeli hatóság elnökénél tétetik le. Csupán ennek nem teljesítése miatt a lapok szétküldözését megtiltani nem szabad, hanem ki a szabály ellen vét, 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fog megbüntetettetni. **31. §.** Ki az előbbi §ban elősorolt föltételek betöltése nélkül időszaki lapot kiad, egy évi fogságig, és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújtatik. Ugy e büntetés, mint a **30. §. 4. sz.** alatt foglalt, a köztörvényszékek által, rövid úton, főlebbvitetés és ellenállhatás nélkül fog kimondatni. — **32. §.** Melly közleményeket a kormány s a törvényhatóságok és egyéb törvényes testületek a szerkesztéshez küldenek, minden lap tartozik azokat, a szokott díjért, számába beigtatni. — **33. §.** Minden időszaki lap tartozik a beküldés után legközelebb számába ingyen bevenni választát mindennek, ki a lap valamelyik cikkében megnevezetett, vagy megjelöltetett. A választás még egyszer lehet hosszabb magánál az illető cikknél; a mennyivel ennél hosszabb, ezért a szokott beigtatási díj fog megfizettetni, ki megtagadja ezt, 400 ft. büntetéssel fog rovatni. — **34. §.** Minden cikkért, mellyek valamely lapban megjelennek, ha a szerző felelősségre nem vonatthatnák, a nyilatkozatban kijelölt felelős személyek is feleletteherrel tartoznak. E felelősség kiterjed azon cikkekre is, mellyeket más lapból vagy könyvből kölcsönöznek; ilyen átvételi esetben a büntetés a szerzőnél, vagy első közlőnél, mindig kisebb levén s a maximumig soha nem terjedhetvén. **35. §.** Minden sajtóvétség, mellyek időszaki lapban követetnek el, ugyanazon törvények szerint büntettetnek, mint egyéb sajtóvéstések. — **36. §.** Az elmarasztaló ítélet meghozatván, az illető tulajdonosok vagy kiadók tartoznak az lapok legközelebb számában közzétenni a **30. §**ban megírt módon megveendő 100 forint büntetés terhe alatt. Midőn a **31. §.** értelmében bejelentett felelős személy ítéletfolytatásban fogságot szenved, az ítélet kihirdetése után 3 nap alatt más felelős személyt kell bejelenteni, és a lap csak annak neve alatt jelenhetik meg.

IV. fejezet. A nyomdáról és könyvárusságról.

36. §. Nyomdátés könyomdát felállíthat minden, ki az **1840:16.** törvénycikk 1s és 2ik fejezetében foglalt rendeleteknek eleget tevén, mellyben lakik, azon törvényhatóság elnökének szándékát bejelenti, és 4000 forintot, részére 5% tel kamatozandót, letesz. — **37. §.** Ki titkolt nyomdát v. könyomdát bír, tudniillik melly nincs bejelentve, műszereinek elrontásán tul, 1 évig és 2000 forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni. — **38. §.** Minden nyomdabirtokos lakát és sajtóinak helyét az illető törvényhatóság elnökének bejelenti tartozván, ezenkívül köteles egy átsinórozott és elnökileg lepecsételt könyvet tartani, mellyben mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alakja, címe, vagy ismertető tartalma, a kötetek, példányok, ívek száma bejegyeztessek, sőt az apróbbakból egyegy példány egy évig megőriztessek. — **39. §.** A nyomda helyén vizsgálatot az illető törvényhatóság akármikor tétethet, s az előbbi §ban említett könyvet, átnézés végett, akármikor maga elibe terjeszteszheti. — **40. §.** Ugy a nyomtatványokból, mint az ábrázolatokból két (2) példány a helybeli hatóságnak átadandó, egyik a hatóságé, másik kötvé a nemzeti muzeumé marad. — **41. §.** Melly nyomdatulajdonos bármely nyomtatványra nevét és lakát ki nem teszi, vagy álnevet tesz ki, 500 forintig emelkedhető büntetéssel fog sújtatni. — **42. §.** A könyvárusság semmi különös engedelmétől nem föltételeztetik, hanem azt, a kereskedőkre nézve fenálló törvényes szabályok megtartása mellett, mindenki gyakorolhatja. — **43. §.** A könyvárusok, mindazon eleműveket, mellyek elmarasztaló ítélet által még nem sújtják, szabadon árulhatják. — **44. §.** A kormány hivatalos lapjában az elmarasztaló ítélet által sújtott eleművek sorozata időnkint kihirdettetvén, ki annak megjelenése után ilyen eleművet árul, a **27. §.** szerint fog büntettetni. — **45. §.** Az ugynevezett házaló vagy zug-könyvárulók, az illető hatóság rendőri felügyelése alá helyezettnek.

A csendbirt. közp. választvány addig, míg a nemzeti gyűlésen a nép követei össze nem ülnek, áll a n d o n a nyilatkozatván ki magát, a miniszterelnök urhoz sebes postán Pulszky Ferenczet küldé el, ki a sürgöny vitelét önként vállalá. Ezen választvány a sajtótörvényre köv. határozatot hozott: „a választvány, a törvényhozó hatalom iránt teljes tisztelettel, fölhíva érzi magát kijelenteni: mikép a sajtótörvényeket, ha a közlött szakaszokban szentesítettnek, tartalmuknál fogva olyanoknak tartja, mellyek az emberiség legszentebb jogát, a gondolat közlésének szabadságát az eddigittől csak különböző, de épen olly nyomasztó szabadalmi

lábba állítanak. — A választvány, jogosság és igazságosság szempontjából meg nem állhatónak tartja a közlött törvénycikk **29.** Sarendelét, melly szerint a mart. **20**ka óta elkövetett sajtóvéstések már ezen, még nem is szentesített, annál kevésbbé közönségesített, és így az illetők által nem is ismert törvénycikk szerint, s így visszahatólag volnának büntetendők. A választvány a kijelölt sajtóvéstések minőségét, többek közt a **9. §**ban foglaltat, határozatlanak, sőt nem is lehetőnek, a megsabott büntetések mennyiségét pedig szerfölött súlyosnak s azért aggodalmat gerjesztőnek találja. — A választvány kijelenti, mikép az időszaki lapok kiadhatását föltételező biztosítékok nagysága, akár a külföld e részbeni intézkedései, akár a belviszonyok és vagyonság vétesenek figyelembe, — nem tartathatik egyébbek, a sajtóügynök csak egy osztály, a vagyonos kaszt kezébe eresztésénél. A választvány kijelenti, miszerint a közlött törvénycikk **13. §**át, melly azon esetben, ha a sajtóvéstéért a szerzőre kimondott büntetés végre nem hajthatatnék, a nyomda tulajdonosát rendeli végrehajtás alá vétetni, az előleges vizsgálatot hasonló súlyú intézkedésnek tartja, mert az ova-tosság, mellyet az idézett §. a nyomda tulajdonosában támasztand, mindenesetre szigorú előleges vizsgálatot idéz föl. A választvány kijelenti, mikép a közlött törvénycikknek a helyt. tanács által tett ideiglenes intézkedést is jobbnak találja; és mivel az ideiglenes intézkedésnél a reform után csak jobbat lehet következetesen várni, a törvényeket kielégítőnek nem tartja, sőt azoknak akkép szentesítését a szellemi kifejlődésre közepásnak mondja, még akkor is, ha ezen, csak ideiglenes törvény helyébe a következő országgyűlés más rendelkezést hozhatna. A választvány tudja, hogy a megsabott büntetés súlyát enyhíti a körülmény, miszerint bíróságul eskütszék van kijelölve, de azt sem tévesztheti szem elől: hogy az elsorolt hijányok némelyikén még eskütszék ki eljárás sem segíthet. — Ezeknél fogva a választvány határozta, hogy az elnökök eziránt mind gróf miniszterelnök urat, mind a megye követeit olly kérelemmel értesítsék: hogy a még meg nem erősített törvénycikk az elsorolt főhibákban a kor méltó igényeihez szabva igazittassanak.

Pest, mart. 25én 1848.

Nagy betűkkel nyomott falragaszok által hivatik meg a fővárosi közönség a városház termében tartandó közgyűlésre 11 órára. A nép minden rend s osztályból megjelenik. Pulszky Ferencz pozsonyi küldetésében eljárva jelentést tesz, mikép a törvényhozás figyelembe vevén a főváros azon észrevételeit, miket a sajtóviszonyokról szóló törvénycikk iránt tett — ezen cikk szakaszait a tett észrevételek szerint igérte módosítandóknak. Igy a **20** ezer pftos biztosítékpenzt felére csökkentendi, nemkülönbön kinek lap-megindításra elegendő hypothekája nem lenne, annak irányában egy másikkal jót állása is elfogadtatik. — A többi szigorubb pont is módosításon menend át; így a kinyomandó munka v. cikkért csupán szerzője leendő felelős, a nyomdatulajdonosokban föllállítani szándokolt censura elenyészik. Ezen üzenet a fővárosi ingerült kedélyek megnyugtására igen jól hatott.

Ugyanez alkalommal olvastatott föl a miniszter-elnöknek Klauzál Gábor urhoz intézett levele is, mellyben ez mint a gazdaszat, műipar és kereskedés miniszterét fölhíja a fővárosban rend fentartására. Mind a levél, mind Klauzál Gábor miniszter ur beszéde a néphez hangos éljenzésekkel üdvözöltetett. Nyáry mint bízhatólag a belügyi miniszterimnáló osztályfőnök lelkes beszédet tartott a jelenvölkökhöz, melly a derék férfiak intezendő cselekvényitükör gyanánt terjeszté elé. Éljenek! 12 óra előtt a népes gyűlés eloszlott.

Az országgyűlés évenkénti üléseiről — **1. §.** Az országgyűlés jövendőben évenként és pedig Pesten tartja üléseit és, mennyire a körülmények engedik, az évenkénti ülésre az ország rendeit ő felsége mindig a téli hónapokban hivandja össze. Az évenkénti ülések megtartása között hat hónál hosszabb idő közbe nem eshetik. — **2. §.** A hozott törvények jövendőben mind az évi ülés alatt, mind az ülés végével meg fognak ő fels. által erősítettnek. — **3. §.** A képviselők három évig tartandó egy országgyűlésre, s ezen országgyűlésnek mind három évi üléseire választatnak. — **4. §.** 1848tól kezdve minden harmadik év eltelté után, a köv. országgyűlés első évi ülésének megnyitását megelőző hat hét lefolyása alatt, országszerte új képviselőválasztás történik, midőn azok is, kik időközben választáltak meg, csak új megválasztás által tarthatják meg képviselő-helyeiket, és pedig szinte egy országgyűlés három évi ülésére. — **5. §.** Ő felségének joga van az országgyűlést a három év elteltése előtt is feloszlatni, és új képviselő-választást rendelni; de ez esetben az újabb országgyűlés összehívásáról aképen rendelkezendik, hogy az előbbinek folytatásától számítandó három hónap alatt összeüljön. — **6. §.** Az évi ülés az utolsó évről számadásnak és következő eszt. költségvetésnek a miniszterium által leendő előterjesztése s az irántoki határozatnak meghozatala előtt el nem oszlathatnak. — **7. §.** Elnökök és egy másodelnökök a földi táblához a táblatagjaiból ő felsége ne-

vez ki, de jegyzőit, szinte saját tagjai közül, titkos szavazás után a tábla maga választja. — **8. §.** A kir. tábla a képviselők táblájának kiegészítő része lenni ezennel megszűnven, a képviselő tábla egy elnököt, két alelnököt és jegyzőket, tagjainak sorából, titkos szavazásútján maga választ. Mind-ezen táblahivatalnokok évenként és az első ülésben választatnak és illetőleg neveztetnek ki, melly ülésben az elnökséget a tábla legkorosb tagja viendi. — **9. §.** Ugy a főrendi, mint az alsó táblai elnök az országos pénztárból díjt hűz, melly a legközelebb országgyűlés első évi ülésében fog meghatározatni. — **10. §.** Ülései mindkét táblának ezután is nyilvánosak. A tanácskozásaiban szükséges csend és rend s a hallgatók teljes hallgatóságban tartása iránt mindenik tábla szabályokat alkot s azok végrehajtását elnöke által szigoruan eszközölteti. — **11. §.** E részben előleg már most rendelkeztek, hogy a hallgatóságnak a tanácskozást háborgatni semmiképen nem szabad. — **12. §.** Ha egyes hallgató, vagy a hallgatóság, a tanácskozást háborgatja és az elnöki egyszeri intésnek sikere nincs, másod ízben a jelen törvényre hivatkozva az egyes hallgatót, vagy illetőleg a hallgatóságot kiharcsolhatja, és annak helyét bezárthatja. — **13. §.** Ez megtörtéven, a tanácskozás vagy azon nap, vagy később, a többség határozata szerint, de mindig nyilvánosan folytatatik. — **14. §.** A rend és csend fentartása a nemzeti őrség alkalmazásával eszközöltetik. — **15. §.** Az előbbi §§ban említett szabályokon kívül, a legközelebb eszt. ülésben legelsőbbben is mindenik tábla magának rendszabályokat készít, mellyekben a tanácskozás és szavazás módja és rende s általában véve a tábla belügye meg fog határozatni, de mellyeknek a szorosabb értelemben vett tanácskozási rendet illető része, csak az évi ülések végével s csak a törv. javaslatok tárgyalásának bevégezése után, fog módosíthatatni.

Az erdélyi országgyűlés összehívását kérő fölrési javaslat. Nemzetünk az európai népcsaládok közepe egy maga áll, önmagából merítvén az erőt, melly által egy évezreden keresztül fentartá magát. — Az idő s körülmények viszontagságai három száz éve, hogy e nemzet politikailag elválaszták; — a testvér Erdély külön ország lón. — Az elválás első fájdalomérzete a viszontegyesülés vágyának első ohajzata is volt — három század lefolyta alatt mindig növekedve. — És most, midőn a legkülönbözőbb érdekű s természetű népek — felejtve a multak keserü emlékeit, a százados gyűlöletet, ellenszenvet, testvéreileg nyujtanak kezét egymásnak s ölelkeznek, — nemzetünknek, testvérelével Erdéllyel egyesülési vágya a legfelsőbb fokot érte el. — Tekintetbe vevén más részről a rendkívüli fontos körülményeket, és azt, hogy testvér Erdélyország hasonló helyzetben van, hogy alkotványos életét a kor igényeihez képest ki nem fejthette, és épen azon okoknál fogva, mellyeket saját hazánkra nézve martius 14kén kelt fölrásunkban fölfejtettünk. — Hogy az idő rohanó követeléseiről erdélyi testvéreinket készületlen ne lepjék meg — hogy a halaszthatatlan átalakulás alkotványos uton és irányban vezethessék, s így Erdélyország a vészes bonyodalmaktól megmentve, velünk egyesülhessen egy álladalommá, s megszilárdulván, nemzetünk erőben és szabadságban Felséged trónjának és a dynastiának hatalmas és erős támaszaivá válhassunk. Ezen nézetekből Felséged trónja és a dynastia iránti tántoríthatatlan hűségünk bizalmával eszedükünk Felségednek: hogy Erdély országgyűlését mentőlelőbb összehívni méltóztatassék, — mellyben a hazánkka rég ohajtott egyesülés kieszközöltésék s az idő-követelte átalakulás az országgyűlés vezetése alatt és által alkotványos uton és irányban történjék. Igy egyesülve s összeforvva nemzetünket megerősítettük s megerősítve Felséged trónjának s a dynastiának nemcsak hűségben tántoríthatatlan, de erőben megdönthetetlen támaszai és védőji leendünk. Kik stb.

A hitelintézetről. Általában a földbirtokosok s különösebben azoknak kívánatos felsegítésére, kiknek a T. törvény által urbéri jövedelmeik felfüggesztettek, ideiglen rendelkeztek: **1. §.** A hitelintézet felállítására a miniszterium felhatalmaztatik. — **2. §.** Alapszabályit, törvényhozási megvizsgálás és helybenhagyás végett a legközelebb országgyűlés első évi ülésének be fogja mutatni. Kijelentetvén különösebben: **3. §.** tartalék-tőkájének megalapítására az ország részéről 500,000 forint rendelkeztek ki. — **4. §.** Azon magánbirtokos, kinek urbéri megszünt haszonvételei iránt kármentesítés van a T. törvény által biztosítva, urbéri haszonvétele tőkéjeig kölcsönt kapnia mindenek előtt elsőszéggel bír, ha a kölcsönt kellőleg biztosíthatja. És a megszüntetett urbéri tartozásoknak az e részben alkotandó törvényrendelete szerinti országos megbecsülés által megállapítandó tökéértéke, az illy kölcsön megtérítésénél visszafizetéséig az álladalom által el fog fogadatni. — **5. §.** A hitelintézet követelése kiváltsági elsőszéggel bír minden más követelés fölötte, kivéven, a mellyek elsőbb helyen vannak bejegyezve. — **6. §.** A hitelintézet részire lekötött birtok csőd alá kerülvén, a kamat és törlesztési járuléka a perfolyam alatt is pontosan fizetendő, mellynek elmulasztása esetében a hitelinté-

zet, azon birtokból, rövid per után, egész követeléseit, tőkével együtt is, megtérítheti magának. — 7. §. Minden olyan kérdések fölött, melyek ugy az intézet és adóai, mint az intézet és hitelezői közt támadhatnak, az illető váltótörvény-szék rövid uton bírskodik. — 8. §. Kölcsönét a hitelintézet, a kölcsönvevő tetszése szerint, akár kész ezüst pénzben, akár hitel-levelekben fogja adhatni. — 9. §. A szükséges készpénz megszerzése végett az országos közalapítványi pénztár is kútfőül jelöltetik ki, ezen pénztárak kölcsöne, a hitelintézet részéről, szokott hitellevelek által biztosítván.

Törvénycsikk javaslat az ősiség eltörlése körüli részleges intézkedések. — A fekvő magánbirtok biztosítására, a törvény részletesebb rendelkezéseig, határozatik: 1. §. Minden keresetek, melyek joggyökössegből (ex radicalitate juris), vagy az örökvallások bármely cím alatti érvénytelenítésére, az eddig fenállott törvények erejénél fogva támaszthatók lennének, megszüntetnek. — 2. §. Kivételnek azonban: a) A folyamatban levő azon perek, melyekben a bírói odaitelés (adjudicatoria sententia) már közbejött. b) Keltők napjától számítva 32 évet meg nem haladott olytán örökvallások, melyekre nézve esel vagy csalárdság bebizonyítható. — 3) §. A teljes törvényes kortel nem ért, gyámság 's gondviselés alól föl nem oldott személyek által tett és teendő örökvallások, az eddigi törvényekhez képest ezentul is, a törvényes elévülési esztendő alatt, félreterhetők. — 4. §. A zálogok és ideiglenes érdemdíjazások (inscriptio), melyeknek ideje még le nem folyt, ha ennek kitétele után egy év alatt per után vissza nem követeltetnek, a birtokosok örök tulajdonai válnak. — 5. §. A mely zálogok és ideiglenes érdemdíjazások ideje már kitélt, de irántok eddig per nem indítottak, azok örök tulajdonként maradnak a mostani birtokosok kezei között. 6. §. De a már megindított perek is csak azon esetben folytathatók, ha azokban eddig bírótelés jött közbe. 7. §. A 6ik §ban említett zálogos perekben nyertes fél, ha a zálog régi, vagy is a kikötött évek letelte után 32 esztendő múltával vétett követelés alá, a földbirtok mostani valódi becsárát, az újabb zálogokban pedig a zálogos összeget és ezen fölül mind a két esetben minden befektetést, építéseket és javításokat megtéríteni tartozik. — 8. §. Az eddigi bírói zálogok, jelen törvény kihirdetésétől, az ezentulak pedig a végrehajtástól számítandó 3 év alatt visszaválthatók, azontul a birtokos kezén örök tulajdonként maradnak. 9. §. Az eddigi öröködések, melyek megnyitok után 32 év alatt per után követeltettek, elévülteknek tekintendők. 10. §. Kivételnek azon öröködések, melyek iránt jelenleg folyamatban levő perekben odaitelés jött közbe. 11. §. E törvény kihirdetése után megnyitandó öröködések, ha tíz év alatt törvény után nem kerestetnek, szinte elévülnek. — 12. §. Kiskorúak, kik gyám és gondviselés alatt vannak, törvényes kedvezéseiket e részben is megtartják. — 13. §. A királyi ügyvéd öröködések, negyedizbeni vérrokonnok létében, vagy végrendelet esetében, jelen törvény kihirdetése után megszüntnek. — 14. §. A kir. ügyvéd az eddig kinyitott öröködést sem követelheti, ha az iránt eddig pert nem indított. — 15. §. A kir. ügyvéd vagy annak jogát képviselő, semmi esetben sem nyerheti meg az olyan javakat, melyek örökvallás mellett bírtak. — 16. §. A miniszterium megbizatik: hogy az ősiségnek minden ágazataiban mimódon leendő megszüntetése iránt a jövő országgyűlés elibe részletes törvényjavaslatot terjesztvén.

Törvénycsikk a vallásbeli különböző felekezetűek polgári egyenlőségéről. A különböző hitvallások közt létező jogi és kötelességi különbségek megszüntetése végett a zsidó valláson levőkre nézve rendeltetik: 1. §. Ó fels. magyar miniszteriuma által a zsidó valláson levők belállapotait kebelökből és egyéb vallásbeliek közül is meghívandó egyedek közbejöttével megvizsgáltatni 's az e tekintetben szükséges reformokra nézve a lelkiismeret teljes szabadságának alapján a legközelebb országgyűlésnek törvényjavaslatot előterjesztetni fog. Addig is — 2. §. a zsidó községek polgári tekintetben teljesen megszüntetnek, és annak tagjai a község rendes előjáróságának minden tekintetben alávetetnek 's illetőleg a községbe teljesen beolvasszatnak. — 3. §. A zsidó és keresztyén valláson levők között kötéendő egyes házasságok, a házasságból származó polgári viszonyokra és követkevényeikre nézve, ezennel, mint polgári kötések, törvényeseknek ismértetnek. — 4. §. Ily házasságok meggyékben az alispánok előtt, — a Jászkun- és Hajdukerületekben a főkapitány, a flumei és bukkari kerületekben a tenger-melléki kormányzó, a szepesi 16 városban és turmezei kerületben a kerületi gróf, — szabad királyi városokban a polgármester előtt nyilvánítandók az által, hogy a házasságra lépők négy bizonyoságaikkal a nevezett tisztviselők előtt megjelenvén, házassági szándokukat kijelentsék és a házassági szerződést aláírják. — 5. §. Az illető tisztviselő a házassági szerződésre a házasságnak előtte lett nyilvánításáról bizonyítványt ráírja, ugyanezen szerződésnek két eredeti példányát a törvényhatóságnak, a törvényhatóság pedig egy példányt a miniszteriumnak fog felterjesztetni.

— 6. §. A zsidók és keresztyének között kötéendő házasságokból születendő gyermekek, a keresztyén szüle hitvallásában lesznek nevelendők. — 7. §. A belügy-miniszter rendelkezést teend, idegen zsidók más országokból beköltözésének megállítására.

A független magyar felelős miniszterium alakításáról szóló törvényjavaslat köv. 1. §. Ó felségének a királynak személye szent és sérthetetlen. Az országgyűlésen hozandó törvények szentesítése egyedül őt illeti. — 2. §. Ó felségének az országból távollétében a nádor és királyi helytartó az országban 's ahoz kapcsolt részekben, a korona egységének 's a birodalom kapcsolatának épségbentartása mellett, a végrehajtó hatalmat a törvény és alkotmány ösvényén teljes hatalommal gyakorolja, és személye ez esetben hasonlóképen sérthetetlen. — 3. §. Ó fels. 's az ő távollétében a nádor 's kir. helytartó a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar miniszterium által gyakorolják 's bármily rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak ugy érvényesek, ha a miniszterek egyike által aláírattak. — 4. §. A miniszteriumnak mindegyik tagja mindennemű hivatalos eljárásáért felelős. — 5. §. A miniszterium székhelye Buda-Pest. — 6. §. Mindazon tárgyakban, melyek eddig a m. k. udvari kancelláriának, a k. helytartónácának 's a k. kincstárnak, ide értve a bányászatot is, körébe tartoztak, vagy azokhoz tartozniuk kellett volna, 's általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai tárgyakban a felsége a végrehajtó hatalmat ezentul kizárólag csak a magyar miniszterium által fogja gyakorolni. — 7. §. Azon tárgyak, melyek a 6ik §ban említett kormánytestületek által végelhatározás végett a felségéhez szoktak fölterjesztetni, a felségének az országból távollétében a miniszterium által a nádor 's kir. helytartó elhatározása alá terjesztendők. — 8. §. A miniszterium áll: egy elnökből, 's ha ez maga tárczát nem vállal, kivüle még nyolcz miniszterből. — 9. §. A miniszterelnököt a felségének az országból távollétében a nádor és kir. helytartó, a felségének jóváhagyásával nevezi. — 10. §. Miniszterait legfelsőbb megerősítés végett az elnök teszi javaslatba. — 11. §. A miniszterek egyike folyvást a felségnek személye körül lesz, 's mindazon külvizonyokba, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik, befolyván, azokban az országot felelőség mellett képviseli. — 12. §. A miniszteriumnak, azon tagján kivül, mely a felség személye körül a 11. §ban említett külügyekre ügyelend, következő osztályai lesznek: a) Belügyek. b) Országos pénzügy. c) Közmunka és közlekedési eszközök. d) Földművelés, ipar és kereskedés. e) Vallás és közoktatás. f) Igazságszolgáltatás és kegyelem. g) Honvédelem osztályai. — 13. §. Mindegyik osztálynak, valamint az ahoz tartozó 's az illető osztályfőnökök vezérlele alatt állandó hivatalos személyzetnek élén külön miniszter áll. — 14. §. A kebelébeni ügykezelés módját a miniszterium maga határozza meg. — 15. §. Az összes miniszterium tanácsülésében, midőn a felsége, vagy a nádor királyi helytartó abban jelen nincs, a miniszterelnök elnököl, ki e tanácsot, midőn szükségesnek látja, mindenkor összehívhatja. — 16. §. Mindegyik miniszter azon rendeletért, melyet aláír, felelőséggel tartozik. — 17. §. Az ország közügyei felett a felsége, vagy a nádor 's királyi helytartó, vagy a miniszterelnök elnöklése alatt tartandó értekezések végett, Buda-Pesten állandalmi tanács állítatik fel, mely a legközelebb országgyűlésen fog állandóan elrendeztetni. — 18. §. A külügyeknek a felsége személye körül leendő minisztere mellé a kivárató hivatalos személyzettel két állandalmi tanácsos rendeltek, kik jelenleg a magyar kir. udv. kancellária előadó tanácsosai közül fognak az illető miniszter előterjesztésére neveztetni. — 19. §. A magyar királyi udvari kancellária többi előadó tanácsosai a 17dik §ban említett állandalmi tanácsba fognak áttétetni. — 20. §. A magyar kir. hely. tan. 's az udvari kincstár az illető miniszteri osztályok között felosztatnak. — 24. §. A 6ik §ban körülírt kormánytestületeknek előlül tagjai a 18ik §ban említett közállományi tanácsban foglalnak helyet 's ott a felség, a nádor kir. helytartó vagy miniszterek távollétében elnökölnek. — 22. §. A 6ik §ban említett kormánytestületeknek minden hivatalnokai és szolgálói 's így nemcsak azok, kik újabb alkalmazást nyernek, hanem addig, mig másképen fognak alkalmazhatatni, azok is, kik a felebb említett miniszteri osztályokban el nem helyeztetnek, jelenleges fizetésüket egészen megtartandják. — 23. §. Az ország minden törv. hatóságai eddigi törvényes hatóságukban ezentul is meghagyatnak. — 24. §. A törv. bíróságok és ítélőszékek törvényes önállóságukban 's a törvény további rendeleteig, eddigi szerkezetükben főtartandók. — 25. §. A miniszterek az országgyűlés mindegyik táblájánál ülésel bírnak 's nyilatkozni kívánván, meghallgatandók. — 26. §. A miniszterek az országgyűlés mindegyik táblájánál annak kívánatára megjelenni 's a megkivárató felvilágosításokat előadni tartoznak. — 27. §. A miniszterek hivatalos irataikat az országgyűlés mindegyik táblájának kívánatára, magának a táblának, vagy a tábla által kinevezett küldöttségnek megvizsgálása alá bo-

csátani kötelezetnek. — 28. §. A miniszterek szavazattal az országgyűlésen csak azon esetben bírnak, ha a felső táblának törvény szerint tagjai vagy követül az alsó táblához megválasztatnak. — 29. §. A miniszterek feleletre vonathatnak. a) Minden oly tettért, vagy rendeletért, mely az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait, a fenálló törvények rendeletét, az egyedi szabadságot, vagy a tulajdon szentségét sérti, 's általok hivatalos minőségükben követetik el, vagy illetőleg kiadatik; b) A kezeikre bízott pénz 's egyéb értékek elikkasztásáért, vagy törvényellenes alkalmazásáért; c) A törvények végrehajtásában, vagy a közcsend és bátorság fenntartásában elkövetett mulasztásokért, a mennyiben ezek a törvény által rendelkezésükre bízott végrehajtási eszközökkel elvárhatók valának. — 30. §. A minisztereknek vád alá helyezetését az alsó tábla szavazatának általános többségével rendeli el. — 31. §. A bíraskodást a felső tábla által, saját tagjai közül tutkos szavazással választandó bíróság nyilvános eljárás mellett gyakorlandja, és a büntetést a vétséghez aránylag határozza meg. Választatik pedig összesen 36 tag, kik közül azonban 12-öt az alsó tábla által a vádper elővitelére kiküldött biztosok, 12-öt pedig a vád alá vont miniszterek vehetnek vissza. — Az ekként alakított és tizenkét személyből álló bíróság fog fölöttük ítéletet mondani. — 32. §. Az elmarasztalt miniszterre nézve a királyi kegyelmezési jog csak általános amnestia esetében gyakorolható. — 33. §. Hivatalos minőségükön kívül elkövetett egyéb vétségükre nézve a miniszterek a köztörvény alatt állanak. — 34. §. A miniszterium az ország jóvedelmeinek és szükségieinek kimutatását 's a multa nézve általa kezelt közjóvedelmekről számadását a képviselők táblájának megvizsgálás és illetőleg jóváhagyás végett évenként bemutatni köteles. — 35. §. A miniszterium hivatalbeli fizetését, a törvényhozás további rendelkezéseig, a nádor és királyi helytartó határozza meg.

A mart. 23kai kerül. ülésben elfogadott következő törvény-javaslat az „urbéri megszüntetett magán-javadalmak statusadósága leendő változtatásáról. Az urbéri mindenemű tartozások t. törvénycsikk által történt megszüntetése következtében rendeltetik: — 1. §. Hogy az országgyűlés bekezesése után megszünendő urbéri javadalmak igazságszerinti megbecsültetését a felsége miniszteriuma lehető legrövidebb idő alatt eszközölje. — 2. §. A megbecsülés alapjaul egyedül azon haszon szolgáland, mely abból az illető földesurakra valóssággal háramlott, nem pedig azontether, melyet az azt szolgáltató alattvalók általa szenvedtek. — 3. §. A megbecsülésnek miképen leendő eszközölését az illető miniszter határozza meg. A megbecsülendő évi haszon értéke húszszorozva teszi a kármentesítési tőkét. — 4. §. A megbecsülés helyessége ellen teendő kifogásokat az igazságminiszterium által országkerületenkint nevezendő négy, a kapcsolott országok részére külön egy öt tagból álló, és a status által díjazandó választvány summáson itél. — 5. §. Az ekép meghatározandó becsérték fejében a miniszterium az illető birtokosoknak haladéktalanul statuskötelezvényeket ad. 6. §. Az állomány az ekép biztosított tartozás kifuzetését ezenel leköteli 's azt valósságos statusadóságnak elismeri. A közállomány ezen tartozás kifuzetését a kincstári fekvő javakkal is biztosítván, a felelős miniszterium ezen javak kölcsönzés alapjául lekötésére, vagy részenkénti eladására is fólhatalmaztatik. 7. §. Ezen statusadóságnak miképen leendő kamatozása és eltörlésztése iránt a miniszterium a legközelebb országgyűlésnek törvényjavaslatot teend, mely is felőle végkép határozand. — 8. §. E törvényrendelet ezen statusadóság minden kötelezvényébe szorul szóra belé igtatandó.

Ezután a miniszterelnök következőleg nyilatkozott: „Minthogy tisztában vagyok magammal a miniszterek iránt, 's a felsége a miniszterium-alakításra engem bízott meg, annak a felsége által leendő k. megerősítéséről bizonyos vagyok 's a miniszterek neveit ezennel tudtul adom. Nem tettem volna ezt a megerősítés előtt, de a körülmények fordulata olyan, miszerint legközelebb a miniszteriumból Pestre kettőt le kell küldenem. A miniszterek nevei következők: miniszterelnök: (tárca nélkül) gróf Batthyány Lajos; belügy-miniszter: Szemere Bertalan; Ausztriávali érintkezésre: hg Eszterházy Pál; pénzügy-miniszter: Kossuth Lajos; hadügy-miniszter: Mészáros Lázár (huszárezredes); közlekedési: gr. Széchenyi István; nevelési: b. Eötvös József; földművelés és müipari: Klauzál Gábor; igazság-miniszter: Deák Ferencz. A miniszterek nevei zajos éljenzéssel fogadtattak, de legzajosbball gr. Széchenyi Istváné.

Pozsony, mart. 15. Addig is, mig az orsz. gy. tanácskozásokat folyton 's egymásután közölhetnék, ezuttal e két levél mellett az országgy. megállapodásokat bocsátok előre: „A pillanat fontossága 's az események nyomatékotlat ragadtat velem, hogy önnek és becses lapja olvasóinak csak pár szóval vázoljam a tegnapi történeteket. Eleven színekben ragyog még képzetem előtt a tegnapi főrendi ülés magasatos képe. Példátlan számu néptömeg töltte be a terem minden ürét, számos női hallgatóság a karzaton, Az ülés kezdete

előtt már néhány kedvenc, főleg a' közszeretű b. Eötvös J. kit ma először pillantánk meg e' helyen, szünni nem akaró örömmel fogadtattak. Megjelenik a' nádor és a' terem, a' szó teljes értelmében, megdörög az „éljen“ — örömviharában. Milly benyomást tőnek minden jelenlévőre ő fenségének szavai, midőn az „országgyűlési teendőink iránt“ rendi üzenet mellett ide áttett fölrési javaslat felolvasása után oda nyilatkozott: miként ezen javaslatról azon eredményt reméli, hogy azt a' mgos főrendek minden változtatás nélkül elfogadják sziveskedendnek — leirnom lehetlen. A' fölrési javaslat egy akaratot elfogadtatik. „Obajtom, hogy ezen országgyűlés eredményesen végződjék, ez forró kívánatom, ma már ígérhetem, hogy e' célra mind hivatalos mind személyes befolyásomat önálló szilárdsággal fogom használni. Biztosítom azért a' nm. főrr. hogy hazánk alkotmányos kifejtésére az országos rendekkel kezdet fogni most és jövőben tisztemnek tartandom. Erre csak egy ut vezet: szoros egyetértés, összehangolás e' nehéz időkben, s illy összehangolásra a' mgos főrrket egész bizodalommal fölszólítom.“ — Így szól a' nádor, és a' lelkesedés orkászere kitörése tanúsítja, hogy e' szavak a' közértelemben viszhangra találtak. — Elhatározatván, hogy a' fölrést nádor ő fensége vezérlése alatt országos választvány viendi a' trón elibe, az ülés szétszórt nádor ő fens. abbéli nyilatkozata után: miként hálaérzelmét kénytelen nyilvánítani az iránta mutatkozott bizodalom és ragaszkodásért, és miként nem kélli, hogy ha a' felség e' nehéz körülményekben föl fogja hívni a' magyar nemzetet, ez minden áldozatra leendő kész. — Örömmel keblében a' megelégtetés mosolyával arczán hagyta el kiki a' terem, hogy az ifjuságnak a' sétatérén tartott me e t i n g j e h e z csatlakozzék. Ennek célja vala egy a' diadalmaskodott fölrés teremtőjének, Kossuthnak hozandó fáklyásmenet és pedig a' p o l g á r s á g a l egyetemben. Vig zene mellett, részint a' szózatot danolva vonult a' fiatalok a' városához, hol épen a' polgári őrsereg tisztjei ülést tartottak. Az ifjuság egy küldöttsége fölsiet a' terembe és fölkéri a' jelenlévő polgártiszteket, hogy hozzájárulásukkal a' mára célba vett örömnepélyen részt vegyenek. Teljes hazafui készséggel jelenteték ki a' fiataloknak a' polgárság részvéte, kik egyenruhában megjelenni i g e r k e z t e k. — Estfelé nagyszámu embertömeg várta a' bécsi gőzös megérkezését. Fehér zászlóval disztve érkezett ez's hozott örömhíreket a' sajtószabadságról, nemzeti őrsereg-alkulásról, hg M. lelétéről, s villanysebességgel terjedt e' hír városzerte.

Esti 9 ór. roppani néptömeg gyűlt össze a' sétatérén. Itt a' lelkesülő ifjuság, itt az egyenruhás polgárság bizalmas egyetértésben. Minden, kinek hirtelenben jutott, fáklyát ragadott és a' menet megindult. Az ünnep hőse Kossuth Lajos a' zöldfa vendégfogadó terében több elbaráttal mulatván, a' fáklyásmenet e' ház előtt megállott. A' fiatalok részéről szónoklatra Kossuth Lajos a' ház párkányáról örömemlékeztető szavakat intézett a' néphez — mellynek lelkesedése zajos örömhangokban nyilvánult. Felsőleges, lélekemelő látvány az ifjuság szives rokonérzetben a' polgárság közé vegyülve. Egyes jelenetekről máskor szölandunk. — Most csak annyit még, hogy az országos választvány ma reggeli 10 órakor indult el Bécsbe „Ferencz Károly“ gőzösön. A' nemzet szerencse-kívánati kísérjék azt. Ésnéhány percz előtt délutáni 4 órakor a' fiatalok képviselői szálltak „Béla“ gőzöres és mentek a' Rákóczy induló bájzenéje mellett, a' hátramaradtak örömjaja közepett a' birodalmi városba. — A' küldöttségi eljárás eredménye telegraph által fog — minthalljuk — a' pozsonyiaknak tudtul adadni. Képzelteti ön milly feszültségben él most városunk. De remélljük a' legjobbat. Isten áldja meg a' magyart az alkotmányos élet m i n d e n malasztjaival!

Mart. 18án. A' néhány nap alatt lefolyt események, legvérmesb reményinket is tul szárnyalák; úgy tűnöl most minden a' hideg szemlélő előtt, mint valami álomlátás, melly a' lelket kiragadva a' komor valóságból fölviradt! Miért annyi nemes erő siker reménye nélkül, ösztönt az örök igazság érzetéből merítve, küzdött és szenvedett — ime! legközelebb megvalósult. — Az öröm annyira elborítja a' lelket, hogy meglepetéséből alig ocsudhatik föl: körül kell előbb mindent szemlélnünk, az eseményeket mintegy meg kell tapintanunk,

hogy bigyünk! — És a' mi megtörtént, öntudat világánál szemlélhető valóság. —

Az országgyűlési elszánt küzdelmek, a' föltálozó hazafiság diadalát üli, mert a' magyar független miniszterium alakuló félben van, élén látjuk Batthyányi Lajost, — s István ő fensége teljhatalmu királyi helyettes. Tegnap hozák meg küldöttein az örömhírt, melly minden kebelben a' lelkesülés legmagasabb lángjait hívá föl. —

Országos küldöttségünk sokáig küzdött Bécsben a' megrögzött absolutizmussal, és mi honn feszült várakozásban aggodalmasan tekinténk a' jövő elé, de egyszersmind elszántan ha kell meghalni a' szabadságért. Az ingatag hírek itthon senkit sem elégitének ki, azért a' folyton tartó népgyűlések egyikéből négy tag Bécsbe küldetett el hogy bizonyosságot szerezzen a' dolgok állásáról, és hogy rossz hír esetében irányozhassa magát az itthon lángoló hazafi kebel. Igen! az ifjuság és minden fegyverfogható magyar Bécsbe menende, hogy a' követség után ment 300 kardos magyar ifjuval együtt hulljon el, vagy kiküzdje a' diadalmi röpkenyt, mellynek a' szabadság oltárán virulnia kell valla. — Hála a' gondviselésnek, ennyire nem ment a' dolog, mert szeretett nádorunk és több alkotmányos nagyaink erélye kieszközlé a' megcsontosult burocratiánál, hogy a' szabad nemzet kívánatai többé nem tagadtattak meg. — A' visszaérkező küldöttség az összes polgárság és fegyveres fiatalok s tengernyi néptömeg által rivalgó éljenekkel fogadtatott a' pozsonyi partokon. Az ég maga is diadalt ünneplendő szívárványt lobogtatott az erősség boltozatán. — A' Bécsből visszaérkező ifjuság virágbokrétság diadalmi büszkeséggel kísérte a' haza örömhírökeit. — Tisztelet uraim! ez ifjaknak, mert ők a' szabadságért egy forogásteljes éjt virasztának át Bécs falai között megtagadás esetén elszántak egytől egytől a' hazáért elvérzeni. — A' küldöttség a' zöldfa erkélyén üdvözlé a' népet K o s s u t h örömhírdető szónoklata által. Éjjel a' miniszterelnök 1200 fáklya világánál üdvözöltetett a' néptől, haza elé pedig fegyveres ifjak és polgárok állítatának föl örüt. — Ma organisáltatik Pozsonyban a' nemzeti őrség, a' nádor elfogadására készületek tételnek, — a' tanácskozányok folytatást tartanak az új miniszterium megalakítása iránt. Több helyről mára váratik az üdvözlő polgárság.

Zalamegye. *) A' hongyülésen naponkint fejledező s a' kor igényeihez simuló eszmék szükséglik, hogy követurak küldöjék akarátát minden nevezetes átalakulási pontnál kikérjék, és szavazatukat szerinte intézzék. Ez volt indok Zala-Egerszegen mart. 15kén rendkívüli közgyűlés-tartásra. Csillag Lajos m. alispán ur, fájdalmas érzettel tolmácsolván első alispán ur rögtöni elhunytát, e' részbeni teendőkre, úgy a' követ uraktól érkezett tudósítás tárgyalására hívá fel a' rr. figyelmét. Elsőben „országgyűlési teendőink“ iránt ő felségéhez az alsó tábla által indítványzott felirási javaslat olvasatott. Horváth Vilmos tb. kezdé meg a' tanácskozási sorozatot. Ámbár e' fölratot Zalamegye szellemével teljesen összhangzóan találja, követ urakat még is oda vélné utasítandóknak, hogy e' fölratban különösen a' s a j t ó s z a b a d s á g o t, honvédeudszert és népképviseletet per eminentiam törekedjenek kiemelni. Barcza Sándor tiszti főügyész indítványára pedig határozatott: hogy ha a' felső tábla e' fölrásnak ő felségéhez elé juthatását bármiké akadályozná, akkor követ urak eszközöljék, hogy az alsó tábla köréből külön küldöttség terjeszse ő fels. elé e' fölratot. Csertán Sándor tb. hangos „éljen“ nyert jeles szónoklatában arra hívá fel a' rr. figyelmét, miszerint követ urakat utasítsák: hogy a' magyar haderő az országgyűlés beléegyezése nélkül, más nemzet szabadságának elnyomatására ne használtassék, és hogy a' magyar ezredekben tiszti hivatalra, egyedül a' magyar nyelvet értő és beszélő egyedek alkalmaztassanak. Csillag László tb. törvényink nyomán büntetést és hivatalukból elmozdítást indítványzott azon kormány-férfiakra, kik a' nemzet akarátjának ellenszegülve vést és kárt okoznak a' honnak. Azért elfoga-

*) A' február. gyűlésrűli tudósítás országgyűl. közlendőink halmaza miatt maradt eddig el. Ez okból méltóztassanak megengedni Bereg, Máramaros, Bihar, Szepes, Tolna, Torna, Bars, Borsod, Ung, Turóc, Heves, N. kikindai s Hajdukerület stb. hatósági t. levelezőink, úgy a' komáromi, abauji s fejéri czáfolatok tisztelet beküldöjék, hogy becses küldeményeik közlésével e' miatt késni kénytelenek valánk mindeddig. Sz erk.

dott indítvány a' szavakban pontosult: „le Ap. val!“ Ezekután a' megürit első alispáni szék betöltésére következőleg intézkedtek a' megye rendei: ő felségét aláztos felírásban meglérik, hogy gr. Batthyány Imre szeretett főispánok elnöklése alatt az első alispán-választást megtarthassák; s ő fels. magas szándékát, legalább is april 11kén tartandó közgyűlésig a' megyével tudatni kegyeskedjék; addig pedig másod alispán ur a' politikai ügyek kormányzására megbízatik. — Mart. 16án jegyzőkönyv-hitelesítés után Csillag László t. bíró Pozsonyból szárnyaló hir után indítványt tón, miszerint helyén látná, ha Deák Ferencz holnap (mart. 17én) nagy számu küldöttség jelenék meg, őt felkérendő a' hongyűlési követség elvállalására. Nagy lelkesedéssel fogadtatott el. Ekkor 11 óra levén az ülés elszólt. Azonban déli 12 órakor Horváth János kamarás ur Tolnay Károly követünkölsebes postán kapott tudósítás követségében ismét a' gyűlési terembe hívott bennünket. Nem várt eseményeket hallottunk itt Tolnay leveléből felolvasatni, jelesen: Bécsben vér folyt, Metternich megbukott, gr. Apponyi leköszönt, sajtószabadság, alkotmány stb. stb. kérelük. Egy másik levélben pedig ötvennégy országgyűlési követ aláirtával (köztük Kossuth, Szentkirályi, Bónis, Szemere, Justh, Szabó Miklós, Vidos, Széchenyi Istv., Batthyányi Lajos, b. Eötvös József urak stb.) Deák Ferencz, e' sokat jelentő baráti szavakkal: „szükségünk van reád!“ országgyűlésre hivatik. Horváth János kamarás e' levelet másolatban Deák Ferencznek előre megküldötte, itt is azonban általános volt a' lelkesülés: másnap (mart. 17én) minél nagyobb számmal Deák is, kit most már az országgyűlési főbb tekintélyű követek is fölszólítottak, megjelenni, s őt a' követség-elvállalásra bírni. Mig így Z. Egerszegen nagy mozgalom uralgott, mindenki csak a' kehidai utról beszélgetve, délutáni 5 órakor Deák Ferencz váratlanul Egerszegen megjelenik. Nem akarván hosszas lenni, röviden, de szívből fakadt öröm kitörő érzetével irom: Deák Ferencz ur az országgyűlési követséget elvállalá. — Estve fáklyászenével tiszteltetett meg a' lelkes polgároktól's az egész város kivolt világitva nagy Deák tiszteletére!!! 17én reg. 8 ór. futólagos gyűlés tartatván, határozatott, miután Deák Ferencz ur, csak rendes megválasztás után akarja követi pályáját ujrakezdeni, megválasztása napjaul mart. 22ke tüzetett ki s ugyanebben fog elhatározatni az is, két követünk közül mellyiké legyen a' dicsőség, Deáknak követi székét átengedni? Gyűlés után fél 9kor taraczkok durrogása között távozott körünköl a' nagy hazafi Pusztai sz. Lászlóra, hogy szeretett nővérét Oszterhuber Józsefnő asszonyságot követi pályája megkezdése előtt még egyszer láthassa s tőle egy időre isten hozzáddal bucsut vegyen. — Deák F. urról még azt jegyezhetem meg, ő nem szivesen vállalta el a' követséget, sőt baráttinak is azt nyilvánítá h. lehetlen lesz neki a' nagy munkát meggyözni, de ha már e' haza áldozatot kíván tőle, feláldozza magát. Baja mindenestre van, de mindnyájan azt hisszük, hogy Pozsonyban baráti körében felvidámul s élénk lesz. Helyette ifj. Csuzy Pál második követ készül lemondani. 22kén megválasztás után Deák Ferencz Egerszegről azonnal Pozsonyba utazik anynyival inkább, mert mart. 17én reggel Deák Ferencz maga is az országbírótól kapott levelet itt Egerszegen, mellyben a' fens. nádor nevében az országgyűlésre fölhivatik. — Kerkápolyi István első alispán egy évig özvegy levén, ezidei farsangon megházasodott, jelesen mart. 5én volt az esketés, és már 9én délutáni órákban bosszuság és felhevülés következtében a' szél megütötte, s 11én délután 58 éves korában meghalt, három és félnapot alig élhetvén nejjével. Isten boldogítsa a' hosszabb életre érdemest.

Utóirat. Mart. 19én r. 9 ór. Tudósításom már postára föladvá volt, midőn ma reggel egy jó barátom nálam megjelenik, s azon legujabb hírt közli, hogy Pozsonyból b. Wenkheim Béla és Tolnay Károly Deákért jötték, kedden reggelre már Pozsonyban kell lennie. — A' pozsonyi vendégek zalabéri Horváth János kamarás urnál szálltak meg, s Deákot is oda várják. E' szerint tehát megválasztása is fölösleges volna 22én mint határozva volt, azonban a' körülmények majd kifejlődnek addig, ha szükségesnek látom, tudósítandom. Deák F. ez éjjel Zala-Egerszegen hált s már elutazott Zalabérbe. A' Bpesti Híradó szerint mart. 20án délutáni 2 ór. b. Wenkheim Bélával már Pozsonyba megérkezett.

37ik szám.

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar kinstári intézvény követségében, az esztergami érsekség részéről a' Vágdunai töltesek nemes Komárom vármegye határozata és elfogadott tervszerinti küigazítására, felsőbb helybenhagyás nyilvános kikötése mellett, jövő april hónap 11dik napján délelőtti 10 órára Bálvány-szakalosi

pusztában tartandó árlejtés, midőn a' szerződési föltételek előadandók, addg is pedig a' gutai tisztségűnél láthatók lesznek, ezennel hirdetik; a' szándékozó vállalkozók tehát azon alkalmossal elégséges tehe ösegeikről biztosítást elmutatván az egész munkához mérsékelt 1000 pftnyi bánompénzzel ellátva, föltülemített helyre és időre megjelenni hivatalosak. 1-3

Hirdetvény.

A' magyar nemzeti őrseregnek ezennel tudtára adatik, hogy Gál Sándornak illy cím alatti munkája:

ERTESÍTŐ.

1848.

„A' nemzeti őrsereg oktatás-gyakorlati és őrszolgálati szabályzata“ már sajtó alatt van s néhány nap mulva több ezer példányban megjelenend.

Minthogy ezen (mintegy három nyomtatott ivnyi) munka a' magyar vezérszavakat, és azok rövid magyarázatát, valamint az őrszolgálat és őrtanyákoni szolgálatot a' nemzeti őrvitéz kiképezésén kezdve föl egészen a' dandárig (Brigade) a' legkorszerűbb (kötött esatarendbeni) harcsműi (haditaktika) rendszabályokat tartalmazza, ezen magyar hadi mű annál is inkább, mivel ez a' jelen körülményekhez és a' kor kívánataihoz alkalmaztatott, az illető vez. közönségnek figyelmébe s utmutatásaul ajánlatik.

Békés átalakulásunk eddigi eredményit figyelemmel kísérve, kiadatik *Abrányi Alajos* által egy politikai munka ezen cím alatt: *Átalakulási rajzok*: körülbelül 20 ivre terjed és gyorsan következvén egymásután a' füzetek, a' munka hamar be lesz végezve. Egy füzet ára 15 pkr. kapható minden könyvárúsnál.